

Kultura i dziedzictwo narodowe w konstytucjach

ANDORA

Artykuł 2

1. Językiem urzędowym państwa jest język kataloński.
2. Hymn narodowy, flaga i herb Andory zostały ustalone na mocy tradycji.

Artykuł 34

Państwo zapewnia zachowanie, rozwój i upowszechnianie dziedzictwa historycznego, kulturalnego i artystycznego Andory.

Artykuł 36

Państwo może tworzyć społeczne środki przekazu. Ustawa, z poszanowaniem zasady partycypacji i pluralizmu, określa ich organizację i sprawowanie nad nimi kontroli przez Radę Generalną.

BELGIA

Artykuł 30

Posługiwanie się językami stosowanymi w Belgii jest dobrowolne; może ono być regulowane tylko ustawami i tylko w odniesieniu do władz publicznych i postępowań sądowych.

Artykuł 193

Naród belgijski przyjmuje kolory czerwony, żółty oraz czarny jako barwy narodowe, zaś jako godło Królestwa lwa belgijskiego i napis: „W JEDNOŚCI SIŁA”.

BRAZYLIA

Artykuł 215

Państwo gwarantuje wszystkim pełne korzystanie z praw kulturalnych i dostęp do źródeł kultury narodowej oraz wspiera i zachęca do ochrony wartości i upowszechniania przejawów kultury.

§ 1. Państwo chroni przejawy kultur ludowych, indiańskich i afro-brazylijskich oraz innych grup uczestniczących w narodowym procesie cywilizacyjnym.

§ 2. Ustawa określa daty upamiętniające dni o ważnym znaczeniu dla poszczególnych grup etnicznych narodu.

Artykuł 216

Za brazylijskie dobra kulturowe uznaje się dobra o charakterze materialnym i niematerialnym, rozpatrywane indywidualnie lub zbiorowo, zawierające odniesienia do tożsamości, działań oraz pamięci różnych grup tworzących społeczeństwo brazylijskie; do tych dóbr zalicza się:

I - formy wyrazu;

II - sposoby tworzenia, wytwarzania i życia;

III - utwory naukowe, artystyczne i technologiczne;

IV - dzieła, przedmioty, dokumenty, budynki i inne przestrzenie przeznaczone na imprezy artystyczno-kulturalne;

V - zespoły miejskie i miejsca o wartości historycznej, krajobrazowej, artystycznej, archeologicznej, paleontologicznej, ekologicznej i naukowej.

§ 1. Władza publiczna przy współpracy społeczności promuje i chroni brazylijskie dobra kulturowe, za pomocą inwentarzy, rejestrów, nadzoru, klasyfikowania i wyłączenia oraz innych działań zapobiegawczych i ochronnych.

§ 2. Do administracji publicznej należy, na zasadach określonych w ustawie, zarządzanie dokumentacją rządową i podjęcie działań umożliwiających jej konsultowanie tym, którzy tego potrzebują.

§ 3. Ustawa ustanawia bodźce dla wytwarzania i poznawania dóbr i wartości kulturowych.

§ 4. Powodowanie szkód i zagrożeń dla dóbr kulturowych podlega karze na zasadach określonych w ustawie.

§ 5. Wszystkie dokumenty i miejsca noszące historyczne ślady dawnych quilombos są uznane za zabytki.

§ 6. Stany i Dystrykt Federalny mogą przeznaczyć na rzecz stanowego funduszu wspierania kultury do pięciu dziesiętnych procent swoich dochodów netto z podatków w celu finansowania programów i projektów kulturalnych zakazane jest wykorzystywanie tych środków na:

I – wydatki na personel i obciążenia socjalne;

II – obsługę długu;

III – jakiegokolwiek inne wydatki bieżące nie związane bezpośrednio ze wspieranymi inwestycjami lub działaniami.

BULGARIA

Artykuł 3

Językiem urzędowym w Republice jest język bułgarski.

Artykuł 23

Państwo tworzy warunki swobodnego rozwoju nauki, oświaty i sztuki oraz je wspiera. Dba o ochronę narodowego dziedzictwa historycznego i kulturalnego.

Artykuł 54

(1) Każdy ma prawo do korzystania z narodowych i ogólnoludzkich wartości kulturalnych, jak również do rozwijania własnej kultury zgodnie ze swoją przynależnością etniczną, co jest uznawane i podlega ochronie przez ustawę.

(2) Wolność twórczości artystycznej, naukowej i technicznej jest uznawana i podlega ochronie przez ustawę.

(3) Prawa wynalazcze, autorskie i pokrewne są chronione przez ustawę.

Artykuł 164

Godłem Republiki Bułgarii jest wizerunek wyprostowanego złotego lwa na ciemnoczerwonym polu w kształcie tarczy.

Artykuł 165

Na pieczęci państwowej przedstawione jest godło Republiki Bułgarii.

Artykuł 166

Sztandar Republiki Bułgarii jest trójkolorowy: kolory biały, zielony i czerwony, umieszczone są poziomo od góry do dołu.

Artykuł 167

Tryb, w jakim używa się pieczęci państwowej i wznosi się sztandar narodowy, określa ustawa.

Artykuł 168

Hymnem Republiki Bułgarii jest pieśń „Miła Rodino”.

CHORWACJA

Artykuł 11

Godłem Republiki Chorwacji jest historyczny herb Chorwacji, którego element podstawowy stanowi 25 pól kwadratowych na przemian czerwonych i białych (srebrnych).

Flaga Republiki Chorwacji składa się z trzech barw: czerwonej, białej i niebieskiej z historycznym herbem chorwackim pośrodku. Hymnem państwowym Republiki Chorwacji jest pieśń „Lijepa naša domovino”.

Opis historycznego herbu chorwackiego i fl agi oraz tekst hymnu państwowego, a także przepisy dotyczące używania oraz ochrony tych i innych symboli państwowych określa ustawa.

Artykuł 12

Językiem urzędowym w Republice Chorwacji jest język chorwacki i alfabet łaciński.

Na warunkach określonych w ustawie, w poszczególnych jednostkach terytorialnych, oprócz języka chorwackiego i alfabetu łacińskiego można nadać charakter urzędowy innemu językowi oraz cyrylicy bądź innemu alfabetowi.

CHILE

Artykuł 19

Konstytucja zapewnia każdemu:

10. Prawo do oświaty

(...) Do zadań państwa należy także pobudzanie rozwoju oświaty na wszystkich jej poziomach, wspieranie badań naukowych i technologicznych, twórczości artystycznej oraz ochrony i pomnażania dziedzictwa kulturowego Narodu.

CYPR

Artykuł 2

Dla celów niniejszej Konstytucji:

1. Społeczność grecką stanowią wszyscy obywatele Republiki, którzy są pochodzenia greckiego i grecki jest ich językiem ojczystym lub kultywują greckie tradycje kulturowe lub należą do Greckiego Kościoła Prawosławnego.
2. Społeczność turecką stanowią wszyscy obywatele Republiki, którzy są pochodzenia tureckiego i turecki jest ich językiem ojczystym lub kultywują tureckie tradycje kulturowe lub są muzułmanami.

Artykuł 3

1. Językami urzędowymi w Republice są język grecki i język turecki.

CZECHY

Artykuł 14

(1) Symbolami państwowymi Republiki Czeskiej są: małe i duże godło państwowe, barwy państwowe, flaga państwa, flaga prezydenta Republiki, pieczęć państwowa i hymn państwowy.

(2) Symbole państwowe i ich używanie określa ustawa.

Artykuł 34

(1) Prawo do wyników twórczej pracy umysłowej znajduje się pod ochroną ustawy.

(2) Prawo dostępu do dóbr kultury poręcza się na zasadach określonych w ustawie.

ESTONIA

§ 6

Językiem państwowym Estonii jest język estoński.

§ 7

Barwami państwowymi Estonii są kolory niebieski, czarny i biały. Wzór flagi i herbu określa ustawa.

FINLANDIA

§ 17

Prawo do własnego języka i kultury

Językami narodowymi Finlandii są języki fiński i szwedzki (...).

GRECJA

Artykuł 24

1. Ochrona środowiska naturalnego i kulturalnego jest obowiązkiem państwa i prawem każdego obywatela. Państwo jest obowiązane stosować szczególne środki prewencyjne lub represyjne w celu ochrony zrównoważonego rozwoju środowiska. Ustawa reguluje kwestie dotyczące ochrony lasów i terenów leśnych. Sporządzenie spisu lasów jest obowiązkiem państwa. Zmiana sposobu użytkowania lasów i terenów leśnych jest zabroniona, chyba że użytkowanie ich jako terenów rolnych lub w innych celach, wynikających z interesu publicznego, jest korzystniejsze z punktu widzenia gospodarki narodowej. (...)

6. Zabytki ruchome i nieruchome znajdują się pod ochroną państwa. Ustawa określa środki ograniczające prawo własności, niezbędne do zapewnienia tej ochrony, jak również rodzaje odszkodowań i sposoby ich przyznawania właścicielom.

GRUZJA

Artykuł 8

Językiem urzędowym w Gruzji jest język gruziński, w Autonomicznej Republice Abchazji – także język abchaski.

Artykuł 11

Symbole państwowe Gruzji określa ustawa organiczna.

Artykuł 34

1. Państwo wspiera rozwój kultury, stwarza warunki do nieograniczonego udziału obywateli w życiu kulturalnym, wyrażania i wzbogacenia tożsamości kulturowej, identyfikacji

z wartościami narodowymi i uniwersalnymi oraz pogłębienia międzynarodowej współpracy w dziedzinie kultury.

2. Każdy obywatel Gruzji jest zobowiązany troszczyć się o ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo kulturowe chronione jest przez państwo ustawą.

Artykuł 37

(...)

3. Każdy ma prawo do życia w zdrowym środowisku oraz do korzystania ze środowiska naturalnego oraz kulturowego. Każdy jest zobowiązany chronić środowisko naturalne i kulturowe (...).

HISZPANIA

Artykuł 3

1. Kastylijski jest hiszpańskim urzędowym językiem państwa. Wszyscy Hiszpanie mają obowiązek go znać i prawo posługiwać się nim.

2. Pozostałe języki hiszpańskie są również językami urzędowymi w odpowiednich wspólnotach autonomicznych, zgodnie z ich statutami.

3. Bogactwo różnych odmian językowych Hiszpanii jest dziedzictwem kulturowym, które jest przedmiotem szczególnego poszanowania i szczególnej ochrony.

Artykuł 4

1. Flaga Hiszpanii składa się z trzech poziomych pasów: czerwonego, żółtego, czerwonego; pas żółty jest dwukrotnie szerszy niż każdy z pasów czerwonych.

2. Statuty mogą uznać własne flagi i godła wspólnot autonomicznych. Będą one umieszczone wraz z flagą Hiszpanii na budynkach publicznych oraz stosowane w ich aktach urzędowych.

Artykuł 44

1. Władze publiczne popierają i otaczają opieką dostęp do kultury, do której wszyscy mają prawo.

2. Władze publiczne popierają rozwój nauki oraz badań naukowo-technicznych z korzyścią dla interesu ogólnego.

Artykuł 46

Władze publiczne zapewniają zachowanie i popierają wzbogacanie dziedzictwa historycznego, kulturalnego i artystycznego ludów Hiszpanii oraz dóbr, które się na nie składają, bez względu na ich położenie prawne i przynależność. Ustawa karna określa sankcje wobec osób naruszających to dziedzictwo.

IRLANDIA

Artykuł 1

Naród irlandzki niniejszym potwierdza swoje niezbywalne, nieodwołalne i suwerenne prawo wyboru własnej formy rządu, decydowania o stosunkach z innymi narodami i o rozwoju swego życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego, zgodnie z własnym duchem i tradycją.

LITWA

Artykuł 42

Kultura, nauka, badania naukowe i nauczanie są wolne.

Państwo wspiera kulturę i naukę, otacza opieką zabytki przeszłości Litwy, chroni dzieła sztuki i pomniki kultury.

Ustawa strzeże i chroni duchowe i materialne interesy autorów dzieł naukowych, technicznych, z dziedziny kultury oraz sztuki.

LUKSEMBURG

Artykuł 29

Ustawa normuje używanie języków w dziedzinie administracji i sądownictwa.

MAROKO

Artykuł 5

Językiem urzędowym państwa pozostaje język arabski.

Państwo działa na rzecz ochrony i rozwoju języka arabskiego, jak również promuje posługiwanie się nim.

Język berberyjski jako wspólne dziedzictwo wszystkich bez wyjątku Marokańczyków, jest również językiem urzędowym państwa. W celu pełnej realizacji jego funkcji jako języka urzędowego, procedurę nadania urzędowego charakteru temu językowi, jak również warunki jego nauczania oraz posługiwanie się nim w najważniejszych dziedzinach życia publicznego określa ustawa organiczna.

Państwo działa na rzecz zachowania hassaniji jako integralnej części kulturowej tożsamości marokańskiej, jak również ochrony dialektów i wyrażen kulturowych używanych w Maroku.

Czuwa ono zarazem nad spójnością narodowej polityki językowej i kulturowej oraz nad nauczaniem i znajomością języków obcych najczęściej używanych na świecie, jako narzędzi komunikacji, integracji i interakcji w ramach społeczeństwa wiedzy, służących otwarciu się na inne kultury i cywilizacje współczesnego świata.

Tworzy się Narodową Radę Języków i Kultury Marokańskiej, której zadaniem jest ochrona i rozwijanie języka arabskiego oraz berberyjskiego, jak również rozmaitych wyrażen języka marokańskiego o charakterze kulturowym, stanowiących autentyczne dziedzictwo oraz źródło inspiracji dla współczesności. Rada jednoczy wszystkie instytucje działające w tej dziedzinie. Kompetencje, skład oraz sposób działania Rady reguluje ustawa organiczna.

MOŁDAWIA

Artykuł 10

Jedność narodu i prawo do tożsamości

(1) Fundamentem państwa jest jedność narodu Republiki Mołdawii. Republika Mołdawii jest wspólną i niepodzielną ojczyzną wszystkich jej obywateli.

(2) Państwo uznaje i gwarantuje prawo wszystkich obywateli do zachowania, rozwoju i wyrażania swojej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej.

Artykuł 33

Wolność tworzenia

(...) (3) Państwo dąży do ochrony, rozwoju i upowszechniania osiągnięć narodowej i światowej kultury i nauki.

Artykuł 59

Ochrona środowiska i zabytków

Ochrona środowiska, zachowanie oraz ochrona zabytków architektury i kultury stanowią obowiązek każdego obywatela.

PORTUGALIA

Artykuł 9

(Podstawowe zadania państwa)

Do podstawowych zadań państwa należy:

(...) (e) ochrona i podnoszenie wartości dziedzictwa kulturowego ludu portugalskiego, ochrona przyrody i środowiska, zachowanie zasobów naturalnych i zapewnienie prawidłowego zagospodarowania terytorium;

f) zapewnienie wykształcenia i kształcenia ustawicznego, ochrona używania języka portugalskiego i popieranie jego rozpowszechniania w świecie; (...)

Artykuł 73

(Oświata, kultura i nauka)

1. Wszyscy mają prawo do oświaty i kultury.

(...)

3. Państwo podejmuje działania na rzecz demokratyzacji kultury oraz zachęca i zapewnia wszystkim obywatelom dostęp do dóbr kulturalnych i możliwość twórczości kulturalnej, współpracując ze środkami społecznego przekazu, zrzeszeniami i fundacjami o celach kulturalnych, instytucjami kulturalnymi i rozrywkowymi, stowarzyszeniami na rzecz obrony dziedzictwa kulturowego, organizacjami mieszkańców i innymi placówkami kulturalnymi.

(...)

Artykuł 78

(Korzystanie z dóbr kultury i twórczość kulturalna)

1. Wszyscy mają prawo do korzystania z dóbr kultury i do twórczości kulturalnej oraz mają obowiązek zachowywać, chronić i podnosić wartość dziedzictwa kulturowego.

2. Do obowiązków państwa należy, we współpracy ze wszystkimi placówkami kulturalnymi:

a) zachęcanie wszystkich obywateli do korzystania ze środków i instrumentów działalności kulturalnej oraz zapewnianie im dostępu do nich, a także niwelowanie nierówności istniejących w tej dziedzinie w kraju;

- b) wspomaganie inicjatyw, które pobudzają twórczość indywidualną i zbiorową, w jej wielorakich formach i sposobach wyrażania, oraz stymulują większe rozpowszechnianie dzieł i dóbr kultury wysokiej jakości;
- c) popieranie ochrony dziedzictwa kulturowego i podnoszenia jego wartości oraz przemienianie go w ożywczy element wspólnej tożsamości kulturowej;
- d) rozwijanie stosunków kulturalnych ze wszystkimi narodami, w szczególności z narodami portugalskojęzycznymi oraz zapewnianie ochrony i szerzenie kultury portugalskiej za granicą;
- e) harmonizowanie polityki kulturalnej z polityką w innych dziedzinach.

SŁOWENIA

Artykuł 5

Słowenia chroni na swoim terytorium prawa człowieka i podstawowe wolności. Chroni i zapewnia prawa autochtonicznych wspólnot narodowych – włoskiej i węgierskiej. Dbą o dobro autochtonicznych słoweńskich mniejszości narodowych w państwach sąsiednich i Słoweńców na obczyźnie oraz wspiera zachowanie ich związków z ojczyzną. Dbą o zachowanie bogactwa naturalnego i dziedzictwa kulturalnego, a także zapewnia harmonijny rozwój cywilizacyjny i kulturalny Słowenii. Słoweńcy nieposiadający obywatelstwa słoweńskiego mogą korzystać w Słowenii ze szczególnych praw i przywilejów. Charakter i zakres tych praw i przywilejów określa ustawa.

Artykuł 6

Godłem Słowenii jest tarcza, w środku której na niebieskim tle przedstawiony jest widok góry Triglav w kolorze białym; poniżej umieszczone są dwie faliste niebieskie linie przedstawiające morze i rzeki; powyżej znajduje się odwrócony trójkąt złożony z trzech złotych sześcioramiennych gwiazd. Tarcza otoczona jest czerwoną obwódką. Godło odpowiada przyjętym zasadom geometrycznym i kolorystycznym.

Flagą Słowenii jest biało-niebiesko-czerwona narodowa flaga słoweńska z godłem Słowenii. Stosunek szerokości do długości flagi wynosi jak jeden do dwóch. Barwy na fladze umieszczone są w następującym porządku: biała, niebieska, czerwona. Każda z barw pokrywa trzecią część szerokości flagi.

Godło umieszczone jest w górnej lewej części flagi w taki sposób, że w połowie znajduje się na polu białym, a w połowie na polu niebieskim.

Hymnem narodowym Słowenii jest „Zdravljica”.

Posługiwanie się godłem, flagą i hymnem narodowym określa ustawa.

Artykuł 11

Językiem urzędowym w Słowenii jest słoweński.

Na obszarach gmin, w których zamieszkują narodowe wspólnoty włoska lub węgierska językami urzędowymi są również włoski lub węgierski.

Artykuł 73

(ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego)

Każdy, zgodnie z ustawą, zobowiązany jest chronić osobliwe i rzadkie twory przyrody oraz pomniki kultury. Państwo i wspólnoty lokalne dbają o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego.

SŁOWACJA

Artykuł 6

1. Językiem państwowym na terytorium Republiki Słowackiej jest język słowacki.
2. Używanie innych języków niż język państwowy w kontaktach urzędowych określa ustawa.

Artykuł 8

Symbolami państwowymi Republiki Słowackiej są godło państwowe, flaga państwowa, pieczęć państwowa i hymn państwowy.

Art. 9

1. Godło państwowe Republiki Słowackiej tworzy na czerwonej wczesnogotyckiej tarczy podwójny srebrny krzyż umieszczony na środkowym najwyższym wzniesieniu wśród trzech błękitnych wzniesień.
2. Flaga państwowa Republiki Słowackiej składa się z trzech podłużnych pasów – białego, niebieskiego i czerwonego. Na przedniej połowie flagi państwowej Republiki Słowackiej znajduje się godło państwowe Republiki Słowackiej.
3. Pieczęć państwową Republiki Słowackiej tworzy godło państwowe Republiki Słowackiej, wokół którego jest umieszczony napis „Republika Słowacka”.

4. Hymnem państwowym Republiki Słowackiej są pierwsze dwie zwrotki pieśni „Nad Tatrou sa blýska”.

5. Szczegóły dotyczące symboli państwowych Republiki Słowackiej i ich używania określa ustawa.

Artykuł 43

1. Gwarantuje się wolność badań naukowych i twórczości artystycznej. Prawa do rezultatów twórczości umysłowej chroni ustawa.

2. Gwarantuje się, na warunkach określonych w ustawie, prawo dostępu do dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 44

(...)

2. Każdy jest zobowiązany chronić i ulepszać środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe.

3. Nikt nie ma prawa zagrażać ani szkodzić środowisku naturalnemu, naturalnym zasobom i dziedzictwu kulturowemu, poza zakresem przewidzianym ustawą.

(...)

5. Szczegóły dotyczące praw i obowiązków określonych w ust. 1–4 określa ustawa.

SZWECJA

§ 2

Władza publiczna wykonywana jest z poszanowaniem równości wszystkich ludzi oraz wolności i godności osoby ludzkiej.

Nadrzędnym celem działalności publicznej jest zapewnienie każdemu obywatelowi dobrobytu osobistego, ekonomicznego oraz kulturalnego. (...)

TURCJA

Artykuł 63

Państwo zapewnia zachowanie dziedzictwa i bogactwa historycznego, kulturowego i naturalnego oraz podejmuje działania wspierające i promujące osiągnięcie tego celu.

Ograniczenia nakładane na te zasoby i bogactwa historyczne, kulturowe i naturalne, znajdujące się w rękach prywatnych, a także odszkodowania i zwolnienia przysługujące ich właścicielom określa ustawa.

Artykuł 64

Państwo otacza opieką działalność artystyczną i artystów. Państwo podejmuje środki niezbędne dla ochrony, promowania i wspierania artystów i ich twórczości, dzieł sztuki oraz działa na rzecz rozwoju zainteresowania sztuką.

Artykuł 134

W celu prowadzenia badań naukowych, wydawania publikacji oraz rozpowszechniania wiedzy o zasadach i reformach Atatürka, tureckiej kulturze, historii i języku, tworzy się "Najwyższy Instytut Kultury, Języka i Historii imienia Atatürka" jako osobę prawną prawa publicznego, pozostający pod duchowym patronatem Atatürka, podlegający nadzorowi i wsparciu Prezydenta Republiki, usytuowany w ramach urzędu ministra powołanego przez Prezydenta Republiki i składający się z Centrum Badań im. Atatürka, Towarzystwa Języka Tureckiego, Towarzystwa Historii Turcji oraz Centrum Kultury im. Atatürka.

Środki finansowe przyznane Towarzystwu Języka Tureckiego oraz Towarzystwu Historii Turcji testamentem Atatürka zachowują odrębność i są przydzielane odpowiednio.

Organizację, organy, procedury działania i kwestie personalne Najwyższego Instytutu Kultury, Języka i Historii imienia Atatürka oraz jego władze nad instytucjami działającymi w jego ramach określa ustawa.

WĘGRY

Artykuł I

1. Godłem Węgier jest wizerunek podzielonej pionowo na dwie połowy tarczy o zaostrej podstawie. Lewe jej pole jest podzielone siedmioma cięciami tworzącymi osiem poziomych czerwonych i srebrnych pasów. W prawym, czerwonym polu, na środkowej, wystającej części potrójnego pagórka znajduje się złota korona, na której widnieje podwójny srebrny krzyż. Na wierzchołku tarczy spoczywa węgierska Święta Korona.

2. Flaga Węgier składa się z trzech poziomych pasów, równej szerokości o następujących – patrząc od góry – barwach: czerwonej, białej i zielonej; czerwień symbolizuje siłę, biel – wierność, zieleń – nadzieję.

3. Hymnem Węgier jest wiersz Ferencza Kölcseya Himnusz, z muzyką Ferencza Erkelą.

4. Godło i flaga mogą również występować w innych, historycznie ukształtowanych formach. Szczegółowe zasady posługiwania się godłem i flagą, a także odznaczenia państwowe określa ustawa organiczna.

Artykuł H

1. Językiem urzędowym na Węgrzech jest język węgierski.
2. Węgry chronią język węgierski.
3. Węgry chronią węgierski język migowy jako część kultury węgierskiej.

Artykuł P

1. Zasoby naturalne, w szczególności ziemia uprawna, lasy i zasoby wodne, różnorodne bogactwa biologiczne, w szczególności rodzime gatunki flory i fauny, a także wartości kulturalne, tworzą wspólne, narodowe dziedzictwo, którego ochrona, utrzymywanie i zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obowiązkiem państwa i każdego obywatela.

WŁOCHY

Artykuł 9

Republika wspiera rozwój kultury i badania naukowe oraz techniczne. Chroni krajobraz i dziedzictwo historyczne oraz artystyczne Narodu.

Artykuł 12

Flagą Republiki jest trójkolorowy sztandar włoski: zielony, biały i czerwony, o trzech pionowych pasach równych wymiarów.

Opracował: **Andrzej Skiba**

Instytut Politologii

Wydział Nauk Społecznych

Uniwersytetu Gdańskiego